

Örebro universitet

Utvärderingsavdelningen
BESLUT

2002-01-15
Reg.nr 641-3688-00

Ansökan om rätt att utfärda psykologexamen

Örebro universitet ges rätt att utfärda psykologexamen.

Ansökan

Örebro universitet har ansökt om rätt att utfärda psykologexamen. För granskning och bedömning av denna ansökan har Höskoleverket utsett en grupp sakkunniga. I bedömggruppen har ingått professor Sten-Sture Bergström, Umeå (ordförande), universitetslektor Outi Lundén, Uppsala universitet samt studerande Martin Johansson, Lunds universitet.

De sakkunniga har granskat universitetets ansökan med underlagsmaterial. Vid ett besök på universitetet har intervjusamtal förts med ledning, lärare och studenter samt ansvariga psykologer, verksamhetschefer och forskningsledare, inom Psykiatri och habilitering, Örebro läns landsting. Tillgången till lokaler, utrustning och bibliotek har också bedömts i samband med besöket. Utöver detta har gruppen hämtat in kompletterande material till grund för bedömningen. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

De sakkunniga bedömer att Örebro universitet har goda förutsättningar att ge en psykologexamen av hög kvalitet och föreslår att universitetet får rätt att ge denna examen.

Beslut

Höskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och beslutar att ge Örebro universitet rätt att utfärda psykologexamen.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Brita Bergseth. Vid beslutet var även avdelningschef Ragnhild Nitzler närvarande.

Sigbrit Franke

Brita Bergseth

Kopia:

Utbildningsdepartementet

De sakkunniga

Innehållsförteckning

Yttrande över ansökan från Örebro universitet om rätt att utfärda psykologexamen	3
Uppdraget	3
<i>Genomförande</i>	3
Utgångspunkter och förutsättningar	3
<i>Utbildning och organisation</i>	3
<i>Lärare</i>	4
<i>Utveckling</i>	4
Examensrättsprövning	5
<i>Villkor för rätt att ge psykologexamen</i>	5
<i>Kvalitetskriterier</i>	6
Bedömning	6
<i>Lärarkompetens, kompetensutveckling och forskningsaktivitet</i>	6
<i>Utbildningens innehåll och organisation</i>	7
<i>Studentmedverkan och kvalitetsutveckling</i>	8
<i>Internationalisering</i>	8
<i>Infrastruktur</i>	8
<i>Sammanfattande bedömning</i>	9

Yttrande över ansökan från Örebro universitet om rätt att utfärda psykologexamen

Uppdraget

Örebro universitet har ansökt om rätt att utfärda psykologexamen. Som sakkunniga att medverka i Högskoleverkets granskning och bedömning av denna ansökan har verket utsett professor Sten-Sture Bergström, Umeå (ordförande), universitetslektor Outi Lundén, Uppsala universitet samt studerande Martin Johansson, Lunds universitet. Sekreterare i gruppen har varit Brita Bergseth, Högskoleverket.

Genomförande

Bedömargruppen har granskat universitetets ansökan med underlagsmaterial. Vid ett besök på universitetet har intervjusamtal förts med ledning, lärare och studenter samt ansvariga psykologer, verksamhetschefer och forskningsledare, inom Psykiatri och habilitering, Örebro läns landsting. Tillgången till lokaler, utrustning och bibliotek har också bedömts i samband med besöket. Utöver detta har gruppen hämtat in kompletterande material till grund för bedömningen.

Utgångspunkter och förutsättningar

Örebro universitet, som fick universitetsstatus 1999, har ett utbildningsutbud inom grundutbildningen som omfattar ett sextiotial program och ca 500 fristående kurser. Antalet studenter är för närvarande ca 11 000.

Utbildningsprogrammet för psykologexamen, som är legitimationsgrundande, planeras starta från och med höstterminen 2002 med en årlig antagning om ca 32 studenter.

Utbildning och organisation

Organisatoriskt planeras psykologprogrammet ingå i Institutionen för Samhällsvetenskap inom universitetets Humanistisk-samhällsvetenskapliga fakultet. Vid denna institution anordnas för närvarande följande utbildningsprogram.

- Socionomprogrammet, 140 poäng
- Sociala omsorgsprogrammet, 140 poäng
- Personal- och arbetslivsfrågor, 120/160 poäng

- Politices kandidat-/magisterprogrammet, 120/160 poäng
- Rättsvetenskap med internationell inriktning, 120/160 poäng
- Samhälls- och beteendevetenskap, 120/160 poäng

Utöver dessa utbildningar ges ett påbyggnadsprogram i socialt arbete, 40 poäng samt ett stort antal fristående kurser.

Till en av de viktigaste förutsättningarna för att utveckla ett program för psykologexamen hör de erfarenheter universitetet har av att ge grundläggande utbildning i psykologi. Psykologi kan vara huvudämne både i magister- och kandidatexamen, men kurser i psykologi med olika inriktningar ges också inom flera utbildningsprogram.

Lärare

För utbildningen inom psykologprogrammet har universitetet tillgång till 29 lärare. Av dessa är 23 disputerade varav sex är professorer. Därutöver finns tolv doktorander. Så gott som samtliga disputerade lärare, 21, bedriver egen forskning i varierande omfattning. Sammanlagt är tolv av lärarna också legitimerade psykologer.

I syfte att stärka och bredda lärarkompetensen har universitetet under hösten anställt en lektor i klinisk psykologi. Den kliniska profilen inom lärarkåren har ytterligare förstärkts genom anställningen av en adjungerad professor verksam vid Regionsjukhuset i Örebro. Humanistisk-samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har dessutom beslutat avsätta medel för en professor och resurser för forskarutbildning i ämnet klinisk psykologi från och med den 1 januari 2004.

Utveckling

Klinisk praktik, handledning och utbildning av handledare

Örebro universitet, Institutionen för Samhällsvetenskap har tecknat avsiktsavtal med ett flertal arbetsgivare i regionen om samverkan rörande praktikplatser och handledning av studerande inom det planerade psykologprogrammet. Avsiktsavtalen reglerar samarbetet kring den praktikkurs om 15 poäng som enligt förslaget till utbildningsplan kommer att ges under utbildningens sjätte termin. Denna kurs kommer enligt planerna att ges för första gången 2005. Ett särskilt samarbetsavtal har också tecknats med förvaltningschefen för Psykiatri inom Örebro läns landsting (ÖLL) om inrättande av en psykologmottagning till stöd för utbildningens kliniska del. Dessutom har institutionens huvudlärare i psykoterapi tillsammans med chefen för psykoterapienheten vid ÖLL utarbetat en plan för att påbörja utbildning av handledare inom den specifika profilen, integrativ psykoterapi, som valts för den psykologutbildning universitetet avser att ge.

Examensrättsprövning

Villkor för rätt att ge psykologexamen

Villkoren för att rätten att ge utbildning och utfärda examina i högskolan föreskrivs i högskolelag och högskoleförordning.

All högskoleutbildning ska enligt högskolelagen vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Verksamheten ska bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning och avpassas så att en hög kvalitet nås.

De allmänna målen för den grundläggande utbildningen beskrivs i kap. 1 högskolelagen.

9 §. . Den grundläggande högskoleutbildningen skall, utöver kunskaper och färdigheter, ge studenterna förmåga till självständig och kritisk bedömning, förmåga att självständigt lösa problem samt förmåga att följa kunskapsutvecklingen, allt inom det område som utbildningen avser. Utbildningen bör också utveckla studenternas förmåga till informationsutbyte på vetenskaplig nivå.

Psykologexamen

Utöver dessa mål föreskrivs i högskoleförordningen, Bilaga 2 – Examensordning, följande villkor för rätten att ge psykologexamen.

27. Psykologexamen

Omfattning

Psykologexamen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 200 poäng.

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att erhålla psykologexamen skall studenten ha

- förvärvat kunskaper och färdigheter som utgör grund för psykologyrket och för att fullgöra föreskriven praktisk tjänstgöring (PTP) som krävs för legitimation för yrket,*
- kunskaper om psykologiska metoder för åtgärder och behandling avseende individer samt under handledning kunna medverka i psykoterapeutiska arbetsuppgifter,*
- förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser,*
- tillägnat sig förmågan att planera, leda och genomföra utvecklings- och förändringsarbete som gäller grupper, organisationer och miljöer,*
- tillägnat sig förmågan att planera och genomföra personalutbildning och handledning,*
- tillägnat sig förmågan att planera, leda och genomföra förebyggande arbete med inriktning på individer, grupper, organisationer och miljöer,*

- tillägnat sig förmågan att på vetenskaplig grund kunna utvärdera och utveckla behandlingsarbete och åtgärdsprogram inom psykologernas verksamhetsområden,
- utvecklat sin självkänedom och förmåga till inlevelse och därigenom, med beaktande av ett etiskt förhållningssätt och en helhetsbild av människan utvecklat sin förmåga till olika relationer.

Härutöver gäller de mål som respektive högskola bestämmer

Kvalitetskriterier

Till grund för vår bedömning av ansökan om psykologexamen ligger de generella kvalitetsaspekter och kriterier som Höskoleverkets tillämpar vid prövning av rätten att utfärda examina. Dessa kvalitetskriterier, som utgör en tolkning av de krav som enligt lag och förordning ställs på högre utbildning, är följande;

- Lärarkompetens och kompetensutveckling
- Forskningsaktivitet
- Utbildningens innehåll och organisation
- Ämnesdjup och ämnesbredd
- Övergångsmöjligheter till forskarutbildning
- Utvärdering och kvalitetssäkring
- Studentmedverkan
- Internationalisering
- Bibliotek och informationsförsörjning
- Lokaler och utrustning
- Kritisk och kreativ miljö

De skilda kriterierna kan dock inte betraktas isolerat var för sig. Vårt yttrande över universitetets förutsättningar att ge en utbildning för psykologexamen grundar sig därför på en sammanfattande bedömning utifrån dessa aspekter.

Bedömning

Lärarkompetens, kompetensutveckling och forskningsaktivitet

Den lärarkår som redan idag finns vid Institutionen för Samhällsvetenskap för utbildning i psykologi har enligt vår bedömning den kompetens, som krävs för psykologprogrammets inledande år. Inför de senare kursmoment, som innebär en fördjupning av utbildningen för den specifika yrkesförberedelsen, har universitet av naturliga skäl ännu inte någon fullt utbyggd lärarkompetens. Inom arbets- och socialpsykologi har institutionen kompetens, som ytterligare utvecklas genom pågående forskning. De nyanställningar som gjorts av en lektor och en adjungerad professor båda med inriktningen klinisk psykologi och psykoterapi, innebär en förstärkning av den kliniska profilen både ifråga om utbildning och forskning.

Fakultetsnämndens avsikt att utöver detta avsätta medel för en professor och resurser för forskarutbildning i klinisk psykologi styrker oss i vår uppfattning att det kommer att finnas tillgång till en lärarkompetens som både har tillräckligt djup och tillräcklig bredd för en psykologutbildning av god kvalitet.

Utbildningens innehåll och organisation

Det är enligt vår mening viktigt att planerna för ett utbildningsprogram är väl genomarbetade i sin helhet även om utbildningen är ny och ges för första gången. Givetvis måste dessa planer kontinuerligt kunna ses över, uppdateras och revideras bl.a. med hänsyn till kursvärderingar. Men studenterna bör ändå redan när de påbörjar sina femåriga studier kunna få en överblick över utbildningens mål, innehåll och organisation. En väl genomtänkt utbildning blir naturligtvis också till gott stöd för institutionens mer långsiktiga planering. Vi bedömer att utbildnings- och kursplanerna är tydliga både ifråga om utbildningens uppläggning och specifika profil.

Föredömligt, enligt vår mening, är att studenterna under programmets nionde termin, 20 poäng, får möjlighet att själva välja kurser inom ramen för ett brett utbud av alternativ. Studierna under denna termin kan också förläggas till utländskt universitet. Dessutom kan studenterna välja att göra sitt examensarbete, den tionde och avslutande terminen, vid annat lärosäte. För student- och lärarutbyten har Örebro universitet bl.a. tecknat samarbetsavtal med flera utländska universitet. I och med att de valfria kurserna har förlagts till det sista läsåret ges studenterna möjlighet att i god tid planera för eventuella utlandsstudier.

Den specifika profil som är kännetecknande för psykologutbildningen i Örebro är framför allt den integrativa psykoterapin/psykologin, som innebär en integration mellan traditionell psykodynamisk respektive kognitiv psykoterapi. Det visar på en öppenhet för olika terapiformer. Utvecklingen av denna profil, som är unik för psykologutbildningen i landet, bör bli mycket intressant att följa.

Beträffande studenternas egenterapi vill vi dock göra det påpekandet att en kombination av "egenupplevelser och ledning av egenupplevelser" inte bör erbjudas som alternativ om den inte kan accepteras inom programmets psykoterapiutbildning. Vidare rekommenderar vi att begreppen steg 1 och steg 2 för tydlighetens skull uttrycks som särskilda förkunskapskrav för antagning till psykoterapeututbildningen respektive utbildning för psykoterapeutexamen.

Klinisk/tillämpad utbildning och handledning

Universitet har enligt vår bedömning också kommit långt i planerna för den kliniska/tillämpade utbildning som ska ingå i programmets sjätte termin. De avsiktsavtal som tecknats med landsting och andra organisationer inom

regionen bör liksom planerna på en psykologmottagning kunna säkra tillgången till praktiken. Erfarenheten har visat att det kan vara mycket svårt att få fram praktikplatser genom individuella avtal med verksamma psykologer. Det bör underlätta att, såsom universitetet har gjort, istället träffa avtal med olika organisationer.

Det visar på god framförhållning att universitet tillsammans med Örebro läns landsting också har påbörjat planeringen av en utbildning i integrativ psykoterapi för de blivande handledarna.

Av våra intervjusamtal med ansvariga psykologer inom Psykiatri och habilitering vid Örebro läns landsting framgick att man från arbetsgivarsidan på ett tidigt stadium varit aktivt involverade i planeringen av psykologutbildningen och att man är beredd att dela ansvaret för praktikplaceringarna. De avsiktsavtal som nu har träffats mellan universitetet och olika organisationer i närregionen bekräftar detta engagemang.

Studentmedverkan och kvalitetsutveckling

De studenter vi intervjuat deltog i utbildningen i psykologi på olika nivåer i ämnet. De var nöjda med sin utbildning, ansåg att de fick gehör för sina synpunkter på undervisning och att återkoppling till kursvärderingarna var god. De hade också i viss utsträckning medverkat i planeringen av den nya utbildningen för psykologexamen.

För den fortsatta utvecklingen av programmet rekommenderar vi att Örebro universitet deltar i ett samarbete för erfarenhetsutbyte med de lärosäten som idag ger utbildning för psykologexamen.

Internationalisering

De internationella kontaktytor som universitet upparbetat är enligt vår bedömning goda.

Infrastruktur

Universitet har genom omlokaliseringar och nybyggnationer planerat lokalutrymmen för psykologutbildningen. Vi bedömer att behovet av lokaler för en fullt utbyggd utbildning på sikt bör kunna tillgodoses väl.

Vidare bör enligt vår bedömning den förstärkning av biblioteksresurserna som budgeterats för kommande år väl täcka behovet av nyanskaffningar för utbildningen. Det gäller både litteratur och tidskrifter som kan bli aktuella framför allt inom området för klinisk psykologi.

Att utveckla en ny utbildning med ett femårigt program som innefattar både teoretiska och kliniska/tillämpade moment är krävande rent organisatoriskt.

Den studierektorstjänst på 50 procent som planerats är enligt vår bedömning en förutsättning för att utbildningen ska kunna genomföras.

Sammanfattande bedömning

Vi bedömer att Örebro universitetet har goda förutsättningar att ge en psykologutbildning av hög kvalitet. Det program som universitetet utvecklat uppfyller alla de krav som kan ställas på en väl planerad och genomtänkt utbildning. I flera avseenden representerar utbildningen dessutom ett nytänkande som på sikt kan bidra till utvecklingen av psykologutbildningen också sett i ett nationellt perspektiv.

Vi föreslår därför att Örebro universitet ges rätt att utfärda psykologexamen.